

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

2021

BcA.Elena Pokaleva

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **BcA. Elena POKALEVA**
Osobní číslo: **D17N0071P**
Studijní program: **N8208 Design**
Studijní obor: **Ilustrace a grafický design, specializace Ilustrace**
Téma práce: **Ilustrovaná kniha**
Zadávací katedra: **Katedra designu**

Zásady pro vypracování

Ilustrovaná kniha pro mladší čtenáře.

Finální zpracování v podobě funkční knihy.

Tvůrčí záměr: Záměrem je vytvořit návrh funkční ilustrované knihy pro mladší čtenáře předškolního věku.

Způsob realizace a charakter výstupu: Technika realizace vyplyne v průběhu přípravných kreseb.

Výstupem bude kompletní kniha pro malé děti s minimálním počtem 20 ilustrací.

Průvodní zpráva bude vytvořena v rozsahu minimálně 3 normostrany.

Rozsah teoretické části: **min. 3 normostrany textu**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování DP**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

HOLEŠOVSKÝ, František. *Čeští ilustrátoři v současné knize pro děti a mládež*. Albatros, 1989.
ISBN: 13-777-89.
HOLEŠOVSKÝ, František. *Naše ilustrace pro děti a její výchovné působení*. (Knižnice teorie
dětské literatury). Státní nakladatelství dětské knihy, 1960. 75 s.
HOLEŠOVSKÝ, František. *Ilustrace pro děti – tradice, oztahy, objevy*. Praha: Albatros, 1977.
ISBN: 13-730-77.

Vedoucí diplomové práce: **akademický malíř Renáta Fučíková**
Katedra designu

Oponent diplomové práce: **MgA. Marie Kohoutová**
Katedra designu

Datum zadání diplomové práce: **29. května 2020**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2021**

Dle rozhodnutí č. j. ZM 010061/2021
stanovený nový termín odevzdání BP/DP: **30 -07- 2021**

L.S.

Doc. akademický malíř Josef Mištera v.r.
děkan

Doc. akademický malíř František Steker v.r.
vedoucí katedry

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

AUTORSKÁ KNIHA

AUTORSKÁ OBRAZKOVÁ SADA
LEPOREL PRO NEJMENŠÍ DĚTI

Kompletní zpracování autorského knižního projektu:
sada ze třech obrázkových leporel bez textového doprovodu
pro nejmenší děti předškolního věku

Elena Pokaleva

Plzeň 2021

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program: Design

Studijní obor: Ilustrace a grafický design

Specializace: Ilustrace(ILMgA)

Diplomová práce

AUTORSKÁ KNIHA

**AUTORSKÁ OBRAZKOVÁ SADA
LEPOREL PRO NEJMENŠÍ DĚTI**

„KDO PLAVE VE VODĚ“

„KDO LÉTÁ NA NEBI“

„KDO BĚHÁ PO ZEMI“

Elena Pokaleva

Vedoucí práce: akad. mal. Renáta Fučíková
Ateliéru ilustrace / Obor: Didaktická ilustrace
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2021

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, červenec 2021

.... podpis autora

Poděkování:

Děkuji tímto především vedoucí své závěrečné diplomové práce akad. mal. Renátě Fučíkové za čas, který mi věnovala. Za ochotu mě nasměřovat novým a správným směrem. Za užitečné profesní rady, pomoc a trpělivost. Také děkuji své rodině za velkou podporu nejen při vzniku této práce.

AUTORSKÁ KNIHA

(Autorská obrazková sada tří leporel pro nejmenší děti předškolního věku)

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE....	10
2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY.....	11
3. CÍL PRÁCE.....	12
4. PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY.....	13
5. POPIS DÍLA.....	14
5.1. Výběr ilustrační techniky.....	15
5.2. Význam ilustrace v knize pro nejmenší.....	15
6. CÍLOVÁ SKUPINA.....	16
7. INSPIRACE LADISLAVEM SUTNAREM.....	17
7.1. Ručně malované a vyráběné hračky.....	18
8. POJEM “OBRÁZKOVÁ KNIHA A LEPORELA”	19
9. LEPORELA NA SOUČASNÉM ČESKÉM TRHU.....	20

10. TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA.....	21
11. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR.....	22
12. SILNÉ STRÁNKY.....	22
13. SLABÉ STRÁNKY	24
14. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	25
a) Knižní a periodická literatura.....	25
b) Internetové zdroje.....	26
15. SEZNAM PŘÍLOH.....	27
16. UKÁZKY ILUSTRATIVNÍHO ŘEŠENÍ.....	29

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

V centru mého zájmu byla grafika a knižní ilustrace stále. Vždy jsem měla blízký vztah ke knihám a odjakživa jsem se přikláněla spíše k dětské literatuře. Protože ilustrace a grafika byly vždy mou takzvanou „srdeční záležitostí“, zatoužila jsem tento obor studovat. Hlavním tématem mé diplomové práce je tvorba „Autorské knihy“ – minimalistické sady tří obrázkových leporel pro děti předškolního věku.

Leporelo, jako jeden ze způsobů skladby dětské knihy, je pro mě hodně známou a blízkou věcí, se kterou jsem se seznámila již ve svém dětství. Když jsem byla malá, pamatuji si, jaké množství krásných knížek ve stylu klasického dětského leporela jsem tehdy měla. Kromě toho, že mí rodiče mi je pravidelně četli, pamatuji si, jak si se mnou můj otec hrál a z leporel jsme stavěli zámky, domy a vymýšleli náš osobní fantazijní svět.

V průběhu studia jsem se seznámila se spoustou vynikajících výtvarných technik, vyzkoušela jsem si různé styly ilustrací a postupně jsem došla ke své nyní oblíbené minimalistické vektorové grafice. Vždycky jsem chtěla zkusit vytvořit vlastní autorskou obrázkovou knihu pro ty nejmenší, která by vynikala mezi ostatními knihami na trhu svým minimalistickým stylem a využíváním barevných geometrických tvarů. V této práci je zdokumentován kompletní proces tvorby a tisku mých leporel i jejich samotná ilustrace: vektorová grafika v Adobe Illustratoru, určitá grafická hra s jednoduchými barevnými geometrickými tvary.

Další část práce obsahuje rozbor pojmu „Obrázkové leporelo“. Vzhledem k tomu, že následnou praktickou částí diplomové práce jsou má autorská obrázková leporela pro děti předškolního věku, zmiňuji

zde základní česká nakladatelství, vydávající dětské knihy, které patří do tohoto žánru. Pokusím se rozebrat pojem dětských leporel z hlediska výtvarného umění. Jsou zde také rámcově zmapovány existující knihy podobného druhů, obsahu a záměru. V rámci tohoto jmenujiněkolic umělců, kteří se zabývají tvorbou autorské knihy. V samostatné kapitole zmiňuji tvorbou a styl česko-amerického tvůrce Ladislava Sutnara, kterým jsem se při své práci hodně inspirovala.

Na závěr své práce představím několik ukázek ilustračního řešení své knihy a popis procesu vlastní tvorby ilustrací, výběr techniky, formátu a grafické úpravy. Výsledkem této práce by mělo být prokázání aktuálnosti žánru obrázkových leporel pro nejmenší a vytvoření vlastních knižních forem tohoto žánru, abych je v nové podobě sdílela s lidmi, kteří je ještě neznají nebo které by leporelo mohlo zajímat stejně jako mě.

2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Pro svou diplomovou práci jsem si zvolila téma „Autorská kniha“. Mou autorskou knihou je sada tří obrázkových leporel bez textového doprovodu, pouze s barevnými minimalistickými ilustracemi s použitím základních geometrických tvarů. Sada obsahuje 3 leporela s názvy:

- **„Kdo plave ve vodě“**
- **„Kdo létá na nebi“**
- **„Kdo běhá po zemi“**

S příležitostí vytvořit vlastní autorské leporelo jsem se setkala již během studia na Vyšší odborné škole grafické u ak. mal. Milana Erazima, vedoucího ateliéru knižní grafiky. Hlavním důvodem k volbě tématu byla moje láska k autorským knihám pro děti

předškolního věku. Vytvoření vlastní a jedinečné jednoduché „skládačky„ a zároveň “hry-hádanky” je pro mě od počátku velmi inspirujícím počinem pocházejícím z dětství. Již nějakou dobu ve mně žijí myšlenky a pocity, které jsem nyní do svého projektu vložila. Díky žánru volné autorské knihy mohu stvořit obrázkovou hru ve formátu leporela, kterou jsem sama vymyslela, protože v aktuální době mi tento žánr vyhovuje ze všech nejlépe.

Od samého začátku studia na fakultě jsem obdivovala tvorbu Ladislava Sutnara a inspirovala jsem se jí: jeho důmyslná schopnost používat minimální množství grafických prvků, jeho minimalismus a geometrie v grafice, jeho hra s jednoduchými tvary a omezený počet barev... Jeho práce mi posloužila jako příklad a inspirovala mě k tvorbě mých dětských knížek. Chtěla jsem vyzkoušet tento hravý a informativní minimalismus ve svých ilustracích. Svou inspiraci a propojení s tvorbou Ladislava Sutnara zmíním dále v samostatné kapitole této práce.

Z hlediska výtvarného mě dětské leporelo jako artefakt přitahuje již od doby dětství. Většinou u něj oceňujeme především jeho obsahovou stránku, stránka materiálně formální je však pro mě stejně důležitá. Také se totiž podílí na našem vnímání knihy jako celku. Chtěla jsem vytvořit vlastní hravá leporela podle svých představ. O své inspiraci a myšlenkách se zmíním konkrétněji dále v práci.

3. CÍL PRÁCE

Mým cílem bylo vytvořit zcela novou sadu minimalistických leporel-hádanek pro malé děti a jejich rodiče. Chtěla jsem vytvořit krásné digitálně ilustrované knihy, které by mohly zaujmout člověka nejen svým obsahem, ale i svou grafickou úpravou: svou barevností, vtipem, jednoduchostí.

Do svých tří leporel jsem chtěla zapojit především moment hry a hádanky. Aby můj projekt představoval to všem nám dobře známé leporelo a zároveň zábavnou hru pro děti, kdy pomocí jen malého náznaku, fragmentu malé dítě zjistit, jaké zvířátko se schovalo za ohybem na následující straně skladačky. Leporelo má záměrně malý formát, aby knížky mohly sloužit i jako pomůcka pro rodiče v různých situacích, kdy je třeba zachovat pozornost dítěte: jsou-li s maminkou v čekárně u doktora, ve vlaku, na návštěvě u kamarádů, i v klidu doma na gauči...

Jedním z cílů teoretické části této práce je představit základní přehled současných existujících knih spadajících do tohoto žánru. V neposlední řadě se chci zamyslet nad významem ilustrace v dětské knize a nad tím, co je pro ni charakteristické.

Co se týče mé osoby, od dětství mě experimenty s novými ilustračními technikami fascinují. Už jako malá jsem si spolu se svým tatínkem spísmem velmi ráda hrála. Vymýšleli a malovali jsme nová fantastická zvířata, psali k tomu příběhy levou rukou, měnili zvyklé formy předmětů, vymýšleli věci z náhodných barevných otisků a skvrn. Všechny tyto zkušenosti a zážitky jsem právě nyní chtěla přenést i do svých autorských leporel.

4. PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY

Tato kapitola mé teoretické práce je věnována designovému řešení leporel. Všechny mé autorské, ilustrátorské i designerské nápady používané v praktické části – v knize, jsou odůvodněny a mají určitý záměr. Tím hlavním, čím jsem se snažila inspirovat, byla čistá a jednoduchá geometrie, která je tak charakteristická pro klasické dětské stavebnice. Ve své tvorbě jsem využívala čisté barvy, rovné linie, pravidelný rytmus a základní geometrické tvary, pomocí kterých jsem tvořila ilustraci zvířat.

Prostor na vypracování mé diplomové práce jsem se snažila strukturovat od začátku na jasně stanovené časové bloky. Postupné přebudování a zjednodušování vizuálu leporel vedlo ke zjednodušení grafické stránky. Tvary zvířátek se v opracované digitální verzi zpracovávaly lépe a dalo se s nimi lépe hrát. Evokovaly pak lépe atmosféru veselých hádanek a mohla jsem se soustředit plně na to, aby leporelo-hra mohlo dítě a rodiče opravdu výtvarně zaujmout.

5. POPIS DÍLA

Leporela nemají žádný text, obsahují pouze ilustrace zvířat, vytvořených v maximálně jednoduchých geometrických tvarech. Mým záměrem bylo, udělat nejenom další dětskou knihu pro nejmenší, ale zapojit do svých knížek hodně překvapení. Chtěla jsem malým čtenářům nabídnou zajímavou a jednoduchou hru: Hádej, kdo se schoval na další nové stránce. Jaké zvířátko to je? Než si dítě otočí stránku, vidí pouze část ilustrace – jen záhadný geometrický tvar nebo linii. Odpověď, kdo se to skrývá na celé dvoustraně, přichází pouze s otočením další stránky skládačky. Před tím můžeme jen hádat, zapojit svou fantazii a přemýšlet – kdo to tentokát je?

Můj projekt se skládá ze tří leporel vytvořených v jednom grafickém celku a jednotném digitálním stylu. První skládačka se jmenuje “Kdo plave ve vodě” a seznamuje dítě se zvířaty žijícími ve vodě: v moři nebo v oceánech. Další kniha má název “Kdo létá na nebi” a představuje malým čtenářům veselý svět ptáků, hmyzu a motýlů... létajících po obloze. Poslední leporelo se jmenuje “Kdo běhá po zemi” a v něm se schovala zvířata, která se pohybují po souši.

5.1. Výběr ilustrační techniky

Za ta léta ve škole a po zkušenostech s ilustrací jsem měla příležitost vyzkoušet různé ilustrační techniky. Moje zkušenosti zahrnují širokou škálu technik pro tvorbu ilustrací: od klasického kreslení, malování, experimentální koláže po různé grafické techniky (linoryt, lepty, suché jehly, mezzotiny, dále akvantina a oceloryt, litografie atd.) Tuto nenahraditelnou zkušenost jsem získala v průběhu let, kdy jsem studovala u profesora Axmana na katedře grafických technik, nebo dokonce dříve - na Vyšší odborné škole grafické (Vyšší odborná škola grafická a Střední průmyslová škola grafická, Hellichova 22, 118 00 Praha) u ak. mal. Milana Erazima, vedoucího ateliéru knižní grafiky.

Tentokrát jsem se pro vytvoření svého maturitního projektu rozhodla pro čistou jednoduchou vektorovou grafiku a práci v programu Adobe InDesign s opakovaným použitím mnou zvolené barevné palety a určitým omezením barev. Cítím se, že se chci pokusit komunikovat s malými čtenáři pomocí minimálních prostředků: pouze těch nejčistších geometrických tvarů, křivek, linií, teček a základních barev.

5.2. Význam ilustrace v knize pro nejmenší

Určitě každý ví, že význam obrazu a ilustrace v knize pro děti je obrovský. Umělec, ilustrátor dětské knihy, přijde k dítěti, když ještě není schopné ani mluvit, a spolu s rodiči se stává jeho prvním učitelem. Kvalitní ilustrace v dětské knize vytvářejí v dětech lásku ke kráse, podporují umělecký vkus a lásku ke světu, který je kolem nás. Občas je hodně důležité do knihy pro malého čtenáře začlenit určité hry nebo hádanky.

V této kapitole je důležité vzpomenout na velice důležitou roli jednoho z největších českých myslitelů, filozofů a spisovatelů, Jana Amose Komenského, autora jazykových příruček *Janua linguarum reserata* (Brána jazyků otevřená) a *Orbis sensualium pictus*.

Tyto jeho knihy získaly ve své době mimořádnou oblibu po celém světě. Díky nim je Komenský považován za zakladatele moderní pedagogiky a říká se mu Učitel národů. Je známé tvrzení Jana Amose Komenského, že by dospělí neměli omezovat dítě v prvních výtvarných projevech. Je jasné, že kniha působí na malého čtenáře jako celek, začíná to od desek a přebalu a samozřejmě velmi záleží na grafické úpravě knihy, na jejím celkovém vzezření.

6. CÍLOVÁ SKUPINA

Cílovou skupinou, pro kterou jsem tvořila svá leporela, jsou především děti nejmladšího věku: 1 - 6 let. Mám výhodu, že mám k dispozici dobrý inspirační zdroj. Je jím můj mladší bratr. Snažila jsem se sledovat jeho první spontánní výtvarné projevy a hledala jsem v nich možné inspirace pro práci na mém autorském projektu.

Uvítám, pokud si moje knížky děti budou prohlížet a zároveň si budou společně se svými rodiči hrát. Ideální by bylo, aby spolu prohlíželi mé ilustrace, otáčeli stránku za stránkou a vymýšleli různé možnosti pokračování zviditelněných detailů, jaké zvířátko se schovalo na nové stránce tentokrát? V mých knížkách nenajdete žádný text, ale hodně veselých a jednoduchých ilustrací, které vyprávějí malému čtenáři mnohem víc. Moje obrázky umožní dětem cestovat do světa jejich fantazie a naučit se názvy zvířat. Protože, jak víme, malé děti mnohem lépe vnímají nové informace právě vizuálně, a to také pomocí obrázků a knižních ilustrací.

Dětští psychologové a neurologové, pedagogové i logopedi stále častěji zdůrazňují, že intenzivní komunikace s dětmi pomocí obrázku již od kojeneckého věku u nich vede později k lepší gramotnosti a větší představitivosti i bohatší slovní zásobě. Pokud se tedy s dětmi hodně mluví a hraje se s nimi již v průběhu prvních tří let jejich života, kdy se jejich řečové centrum intenzivně rozvíjí, děti dříve mluví, čtou i píšou, jsou lepšími čtenáři a později i studenty. Ale přesto bychom neměli zapomínat, že moje kniha není jenom pro děti mladšího věku, cílová skupina budoucích čtenářů je mnohem širší. Kniha – hra, kniha – objekt, kniha – suvenýr, dárek pro každého, komu se stýská po svém dětství.

7. INSPIRACE LADISLAVEM SUTNAREM

Při své práci na tomto projektu, během výběru techniky a stylu ilustrací jsem se hodně inspirovala tvorbou česko-amerického výtvarníka Ladislava Sutnara (1897 – 1976), jehož jméno nese v názvu naše fakulta Designu a umění v Plzni. Ladislava Sutnara můžeme označit za průkopníka, který své myšlenky odvážně realizoval na poli užitého designu, architektury a výstavnictví, také ale v oblasti designování hraček, stavebnic a loutek pro děti.

Jak všichni víme, Sutnar se inspiroval především myšlenkami Bauhausu, začal přetvářet umělecké myšlení své generace. Myšlenkové zázemí jeho tvorby je v ovlivňování a rozšiřování jazyka vizuální komunikace. Snažil se o co nejvyšší kvalitu prostředí každodenního života.

* <https://www.designmag.cz/udalosti/79439-upm-vystavuje-temer-sto-let-stare-drevne-hracky-a-loutky-od-ladislava-sutnara.html>

Internetový časopis DESIGN MAG: UPM vystavuje téměř sto let staré dřevěné hračky a loutky od Ladislava Sutnara

7.1. Ručně malované a vyráběné hračky

K aktivitám Ladislava Sutnara v období dvacátých a třicátých let 20. století patřilo návrhování a realizace hraček a loutek. Dřevěné hračky navrhoval v rámci svého pedagogického působení ve Státním ústavu školském v Praze. Motivy zvířat z exotických zemí a hra s dalšími pohybovými možnostmi hračky za použití pružinek mohly v záplavě realistických hraček vyniknout ve střízlivé monochromní barevnosti a jednoduché stylizaci tvaru.

Může se zdát, že navrhovat hračky bude pro takového velikána designu jako je Ladislav Sutnar okrajová záležitost. Ale i zde se ukázalo, že Ladislav Sutnar dělá vše poctivě a s uměleckou vervou. Návrhy jeho hraček odrážejí jeho myšlenkový směr: vytvořit hračku, která by sama o sobě byla uměleckým dílem, měla čisté jednoduché tvary a byla nositelem vyšších designových hodnot. To se mu opravdu povedlo. A tento neskutečný talent mě hodně inspiroval při práci na digitálních ilustracích pro můj závěrečný projekt. Jeho osobité hračky slučují nové pedagogické postupy, abstraktní umění a původně zamýšlenou levnou průmyslovou výrobu.

“Exotická zvířata vytvořená Ladislavem Sutnarem v roce 1930 jsou pořád moderní a po stránce výtvarného umění a designu unikátní. Jsou to zvířata, se kterými si běžně děti nehrají: jedná se o slona, nosorožce, velblouda a mrože. Není to žádný pejsek, kočička ani medvídek, ale i tak mohou zaujmout dětskou fantazii. Překvapilo mě, jak jsou tyto hračky vyráběny citlivě a originálně. I malým dětem můžeme zprostředkovat styk s tak zvaným “uměním“, což hračky Ladislava Sutnara zajisté plní.

8. POJEM “OBRÁZKOVÁ KNIHA A LEPORELA”

V současném světě plném multimediálních prostředků zábavy musí kniha najít nové možnosti, jak konkurovat internetu, počítačovým hrám a dalším zdrojům zábavy, které se dítěti nabízejí. Z pozice čtenáře jsou na knihu kladeny stále větší nároky. V oblasti literatury pro nejmenší děti se jako dominantní žánry profilují obrázková kniha a leporelo. Snahy zatraktivnit knihu pro recipienta, v souladu s jeho synkretickým vnímáním světa a potřebou uchopit věci kolem sebe všemi smysly, vyústily v posledních letech v rozvoj nových knižních forem jako jsou knihy – hračky, knihy – puzzle, omalovánky nebo domalovánky, zvuková leporela atd. Uvedené formy knih využívají úzkého propojení knihy a hry. Dítě si nejen prohlíží obrázky, poslouchá nebo se samo pokouší číst, ale užívá knihy jako předmětu k hraní – skládá, rozkládá, maluje, doplňuje.

“Obrázková kniha se v posledních letech stává objektem zájmu mnoha autorů. Žánr obrázkové knihy v devadesátých letech inspiračně těžší především z minulosti, z tradice obrázkové knihy, kterou v sedmdesátých a osmdesátých letech založila Milena Lukešová a další autoři. Postupně se objevují nová východiska a netradiční přístupy, nachází jiné možnosti dalšího směřování. Bezvýchodná nadprodukce kýčovitých knih pro děti je zdá se prolomena”.

Nové přístupy k obrázkové knize představují autoři nakladatelství Baobab v čele s Martinou Skala, dále Petr Nikl a literáti a výtvarníci z nakladatelství Meander nebo v Americe žijící Čech – Petr Sís, kteří v současnosti potvrzují svůj vysoký standart, nastavený prvními vydanými knihami.

9. LEPORELA NA SOUČASNÉM ČESKÉM TRHU

“Celou současnou českou produkci knih pro děti a mládež můžeme rozdělit do tří základních proudů. První, nejvýznamnější, je tvorba soudobých českých literátů a výtvarníků, kteří se věnují aktuálním tématům a nahlíží na svět očima současných dětí, typické je pro ně také sepletí s konkrétními reáliemi. Druhý proud můžeme označit jako ediční návraty starších autorů, jejichž díla řadíme do zlatého fondu české dětské literatury – například Karel Čapek, Jiří Žáček, Václav Čtvrtek, Milena Lukešová, Bohumil Říha a mnozí další. A konečně třetí proud zahrnuje překladovou literaturu pro děti”. Co se týká konkrétně produkce leporel, při svém studiu historie knižního trhu a aktuální situace, jsem zjistila, že právě první zmíněný proud současných českých autorů je nejslabší. Komerčně zaměřené ediční plány velkých nakladatelství se leporelům záměrně vyhýbají, nebo cíleně upřednostňují osvědčená autorská jména, nebo levné překladové tituly rozkolísané kvality.

O výtvarně hodnotných dílech můžeme hovořit pouze ve spojení s osvědčenými postavami české výtvarné scény minulého století: Zdeněk Miler, Helena Zmatlíková, Květa Pacovská, Zdeněk Smetana, ze starších Josef Lada či Ondřej Sekora a další. Často se také jedná čistě o reprinty starších vydání úspěšných na knižním trhu. Současní autoři se tak častěji pouští do tvorby klasických obrázkových knih než poměrně nákladných leporel, a ani nakladatelé jim to neusnadňují. Výjimkou jsou možná mladá nakladatelství Běžiliška, Baobab, Modrý Slon a některá další. Někdo z nich má širší škálu vydání, některá jsou ale zaměřena konkrétně na produkci dětských leporel, a osamocené ediční pokusy. Nelaminovaná, ručně vázaná leporela jsou poměrně nákladná ve srovnání s produkcí velkých nakladatelství. Po rozmachu českých autorských obrázkových knih se snad blýská na lepší časy i tomuto opomíjenému formátu.

10. TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Výslednou práci tvoří tři digitálně ilustrované knihy pro děti o formátu 148×210 mm, přičemž každá z knih obsahuje 40 stran a dohromady všechna tři leporela představují jednu edici, vytvořenou v jednom grafickém stylu. Každá publikace má svou barevnou paletu a jednotnou barevnou charakteristiku. Dominující barvou leporela "Kdo plave ve vodě" je tmavě modrá a výběr barevné palety je odůvodněn tím, že barvy v knize by měly vyvolávat asociaci se světem vody, oceánem a mořem. Dominující barvou v leporelu "Kdo létá na nebi" je světle modrá a samozřejmě připomíná dětem barvu jasné modré oblohy. Třetí leporelo "Kdo běhá po zemi" jsem naplnila dominující zelenou – barvou letní trávy a kvetoucích luk.

Knižní makety a skicy jsem připravovala samostatně. Tisk jsem prováděla pomocí svého oblíbeného profesního grafického studia *INDIGO PRINT* na doporučení své vedoucí práce. Kolegové z typografického studia mi pomáhali s technickou stránkou realizace mého předchozího školního projektu. S výsledkem jejich práce jsem byla vždycky spokojená. Jednotlivé strany leporela obsahují vektorové ilustrace a vzhledem k tomu, že mou cílovou skupinou jsou děti nejmenšího předškolního věku, vynechala jsem použití jakéhokoliv textového doprovodu. Tento výběr je odůvodněn také tím, že hlavní akcent jsem chtěla nechat na straně hravosti a knihy ve formátu veselé hádanky. Vzhledem k tomu, že druh knižní vazby, který jsem si pro tento projekt zvolila je klasické leporelo, moje kniha nemá samostatně zpracovanou obálku, předsádky nebo přebal, ale představuje jeden celek – pevnou rozkládací papírovou harmoniku. Po finalizaci práce na ilustracích a po upřesnění finální makety byla publikace všech tří leporel typograficky zpracována a připravena k tisku.

Od začátku vzniku knihy jsem používala program Adobe Illustrator, jak pro celkovou tvorbu ilustrací, tak pro drobné úpravy obrázků a finální tiskovou přípravu. Knihy jsem si nechala vytisknout v tiskárně *INDIGO PRINT* digitálním laserovým tiskem. Použitý papír na vnitřní knižní blok: Munken pure, gramáž 240gr. Desky: 232 x 180mm. Papír: Munken pure, gramáž 150gr.

11. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Velmi důležitou skutečností při realizaci tohoto projektu je snažit se zachovat si čistou jednoduchost digitální grafiky. Tyto autorské knihy jsou mými vlastními uměleckými výtvary a v některém smyslu reflektují mé vnímání a pozorování světa. Dalo by se také říci, že i v tomto jednoduchém a na první pohled jednoznačném digitálním stylu se řeší důležité problémy, které by měly být dle mého názoru vysvětlovány dětem jejich rodiči. Myslím, že i dnes v reálném světě se nezdá, že děti, tak dospělí setkávají s problematikou "přesycení". Proto jsem přesvědčena o tom, že mnou vybraná technika není v závěru vůbec tak jednoduchá, jak se může zdát na první pohled. Nicméně hodnotit přínos asi nepřísluší mně samotné. Publikace i její hodnocení náleží především těm, kterým je kniha určena. Zajímá mě, jak se k mým autorským leporelům budou stavět děti a jejich rodiče. Domnívám se proto, že přínos a kvalitu své autorské knihy budu moci zhodnotit později, teprve až kniha začne žít vlastním životem a dostane se ke čtenářům. Mé hodnocení by zatím bylo, dle mého názoru, subjektivní a v dané situaci je práce mou přítomnou zkušeností.

12. SILNÉ STRÁNKY

Připadá mi těžké mluvit o silných a slabých stránkách svého projektu. Můžu upřímně přiznat, že do této diplomové práce jsem vložila opravdu hodně času a svého úsilí. Chtělo se mi nejen dovést svou práci do finálního stádia a odevzdat ji komisi. Snažila jsem se vytvořit plnohodnotný projekt, představující důstojný výsledek mého tříletého studia na Fakultě designu a umění Ladislava Sutnara. Chtěla jsem vytvořit kvalitní obrázková leporela, jak po stránce technické realizace, tak stejně i po stránce umělecké. Nejdůležitějším cílem ale bylo, aby mé nové knihy vždy zaujaly svého hlavního čtenáře – jak malého, tak stejně i toho staršího.

Další posuzování silných a slabých stránek mých autorských ilustrovaných leporel bych ponechala členům komise, mému vedoucímu pedagogovi Retatě Fučíkové a samozřejmě i těm, kteří si tyto knížky v budoucnu budou prohlížet a hrát si nimi. Přesto mohu říci, že já osobně jsem rozhodně spokojena se zcela novou, z mého pohledu minimalistickou čistou stylistikou svého projektu. Tuto cestu od předchozích experimentů s ilustrátorskými technikami plnými detailů a dekorativismu až k jasným digitálním geometrickým tvarům považuji za velký osobní autorský pokrok. O změnách, které jsou viditelné v mých ilustracích, by se dalo říci, že představují odklon od mé vlastní naivní manýry, kterou jsem používala ve své tvorbě dosud. Podle mého názoru byl zdárně dosažen další cíl mého projektu – totiž změna mě samotné jako autorky a ilustrátorky.

Jsem ráda, že se mi podařilo zrealizovat ilustrace příběhu pro mne novou cestou a hodně experimentovat s minimálním obsahem forem a linií. Zdá se mi, že výsledek lze považovat za úspěšný.

13. SLABÉ STRÁNKY

Během jakéhokoliv pracovního procesu se nemůžeme obejít bez chyb a omylů. Selhání, trénink, opakované pokusy a chybné kroky jsou běžnou součástí práce studenta, který hledá správnou cestou. Z technického hlediska nejsem úplně spokojená s výsledkem tisku, a myslím, že bych jej mohla provést ještě přesněji a lépe.

Také se domnívám, že projektu by jenom prospělo, pokud by byl mnohem obsáhlejší a přinášel více stránek, představoval více druhů zvířat. Možná by má knižní sada mohla být rozšířena o několik dalších knížek s podrobněji vymezenými druhy prostředí (les, poušť, severní pól...atd.), aby se děti mohly lépe učit o různých domovech zvířat.

Nicméně, vzhledem k určeným časovým možnostem, kdy jsme se mohli práci věnovat, musela jsem zůstat u rozsahu tří leporel a u menšího počtu stran. Minimální stanovený rozsah předepsaný pro diplomovou práci byl dodržen.

14. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

a) Knižní a periodická literatura:

1. BRAZELL Derek, DAVIES Jo. *Being an illustrator*
Bloomsbury Publishing PLC, London, 2017. ISBN 1474284248
2. BANG Molly. *Jak funguje ilustrace, Výtvarná stylizace*
Moskva: EKSMO, 2017. ISBN: 978-5-699-94068-4
3. HOLEŠOVSKÝ František. *Čeští ilustrátoři v současné knize pro děti a mládež*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1989. ISBN: 13-777-89
4. BRODY Neville. *The graphic language*
London: UNIVERSE PUBLISHING, 2001. ISBN 0-7893-06-53-0
5. HOLEŠOVSKÝ František. *Naše ilustrace pro děti a její výchovné působení (Knižnice teorie dětské literatury)*
1. vyd. Praha : Státní nakladatelství dětské knihy, 1960
6. WIGAN Mark. *Umění ilustrace (vizuální myšlení)*, překl. Tereza Chocholová. Brno: Computer Press, 2010. ISBN: 978-80-251-2970-8
7. STEHLÍKOVÁ, Blanka. *Současná ilustrace dětské knihy*
(Knižní grafika. Ilustrace. Knižní kultura. Typografie)
Praha: Odeon, 1979. Signatura: S 11041
8. GONGDON Lis. *Tvorba postav pro knižní ilustrace*
San Francisco, United States: Chronicle BOOKS, 2014
ISBN 145212826X
9. HOLEŠOVSKÝ, František. *Ilustrace pro děti - vztahy, objevy*
1. vyd. Praha: Albatros, 1977. ISBN: 13-730-77
10. WIEDEMANN Julius. *100 illustrators*
Berlin: TASCHEN, 2013. ISBN 978-3-8365-4975-2
11. ŠALAMOUN Jiří. *Imaginable views of the world*
Praha: BAOBAB, 2015. ISBN 978-80-7515-010-3

b) Internetové zdroje:

1. **CZECH DESIGN** [online] [cit. 2021-06-01] Dostupné z WWW: <<https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/unikatni-vystava-loutek-a-hracek-ladislava-sutnara-z-20-let-minuleho-stoleti>>
2. **U(p)M** [online] [cit. 2021-06-03] Dostupné z WWW: <<https://www.upm-eshop.cz/ostatni/slon>>
3. **Dox.cz** [online] [cit. 2021-06-02] Dostupné z WWW: <<http://www.dox.cz/cs/vystavy/autorska-kniha-jako-kniha>>
5. **Czechdesign.cz** [online] [cit. 2021-04-10] Dostupné z WWW: <<http://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/evropska-autorska-knihaartists-books-on-tour>>
6. **LP-Life.cz** [online] [cit. 2021-05-29] Dostupné z WWW: <<https://www.lp-life.cz/hrave-pro-deti-ikona-mezivalecne-moderny-ladislav-sutnar>>
7. **Pinterest.com** [online] [cit. 2021-04-05] Dostupné z WWW: <<https://www.pinterest.ru/davlitshingeorge/>>
8. **Video INFOGRAPHICA.com** [online] [cit. 2021-05-20] Dostupné z WWW: <<https://videoinfographica.com/illustration-types/>>
9. **Falconart.ru** [online] [cit. 2021-05-20] Dostupné z WWW: <<https://falconart.ru/iz-chego-sostoit-vektor-naya-illyustratsiya/>>
10. **U(p)M** [online] [cit. 2021-07-11] Dostupné z WWW: <<https://www.upm.cz/ladislav-sutnar-designer-v-akci/>>
11. **MoMA.org** [online] [cit. 2021-07-12] Dostupné z WWW: <<https://www.moma.org/artists/5740>>

15. SEZNAM PŘÍLOH:

Příloha 1

Úvodní poster ke knize „KDO PLAVE VE VODĚ“ / Adobe Illustrator

Příloha 2

Úvodní poster ke knize „KDO LÉTÁ V NEBI“ / Adobe Illustrator

Příloha 3

Úvodní poster ke knize „KDO BĚHÁ PO ZEMI“ / Adobe Illustrator

Příloha 4

Skici / První pokusy v Adobe Illustrator

Příloha 5

Skici / První pokusy v Adobe Illustrator

Příloha 6

Ukázky dvoustran

Příloha 7

Ukázky dvoustran

Příloha 8

Další varianty ilustrace ve vektoru / Adobe Illustrator
(proces hledání maximálně jednoduché formy)

Příloha 9

Další varianty ilustrace ve vektoru / Adobe Illustrator
(proces hledání maximálně jednoduché formy)

Příloha 10

Mockup budoucí knihy / Příklad verze s obálkou v angličtině

Příloha 11

Mockup budoucí knihy / Příklad verze s obálkou v angličtině

Příloha 12

Příklad verze ve formátu leporela / Ukázky knižních stran

Příloha 13

Příklad verze ve formátu leporela / Ukázky knižních stran

Příloha 14

Ukázky dvoustran

Příloha 15

Ukázky dvoustran

Příloha 16

Ukázky dvoustran

Příloha 17

Jednotlivé fragmenty z knihy „KDO PLAVE VE VODĚ“

Příloha 18

Obálky jednotlivých knižek

16. UKÁZKY ILLUSTRATIVNÍHO ŘEŠENÍ

Příloha 1

Úvodní poster ke knize „KDO PLAVE VE VODĚ“ / Adobe Illustrator

Příloha 2

Úvodní poster ke knize „KDO LÉTÁ V NEBI“ / Adobe Illustrator

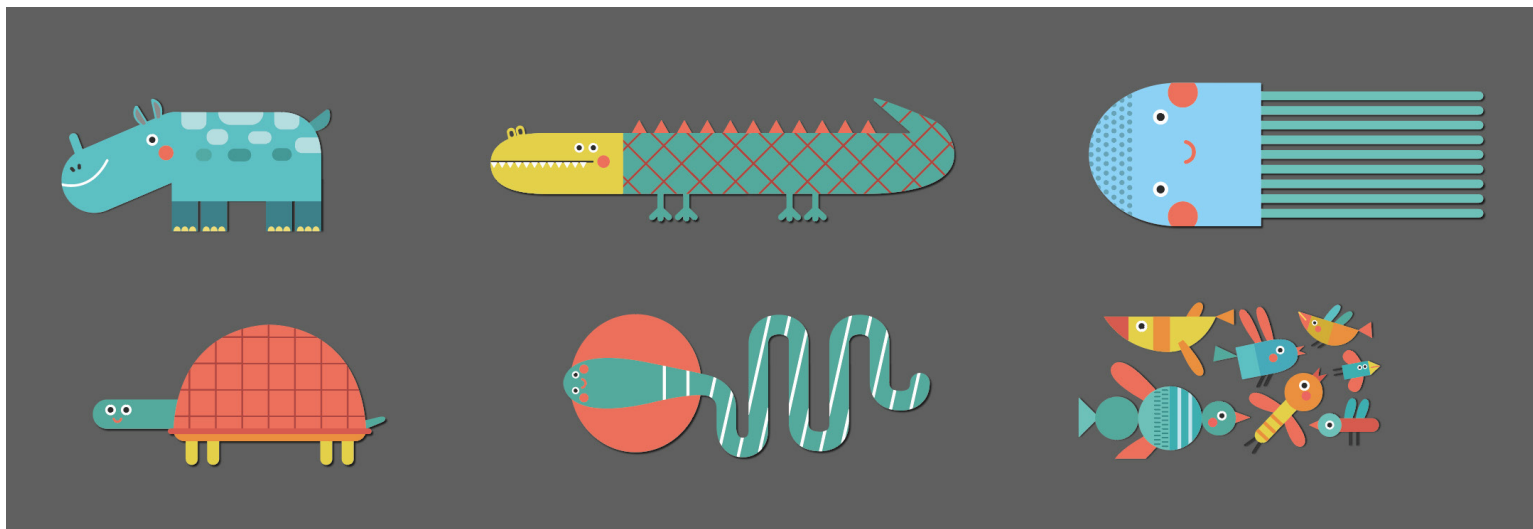
Příloha 3

Úvodní poster ke knize „KDO BĚHÁ PO ZEMI“ / Adobe Illustrator

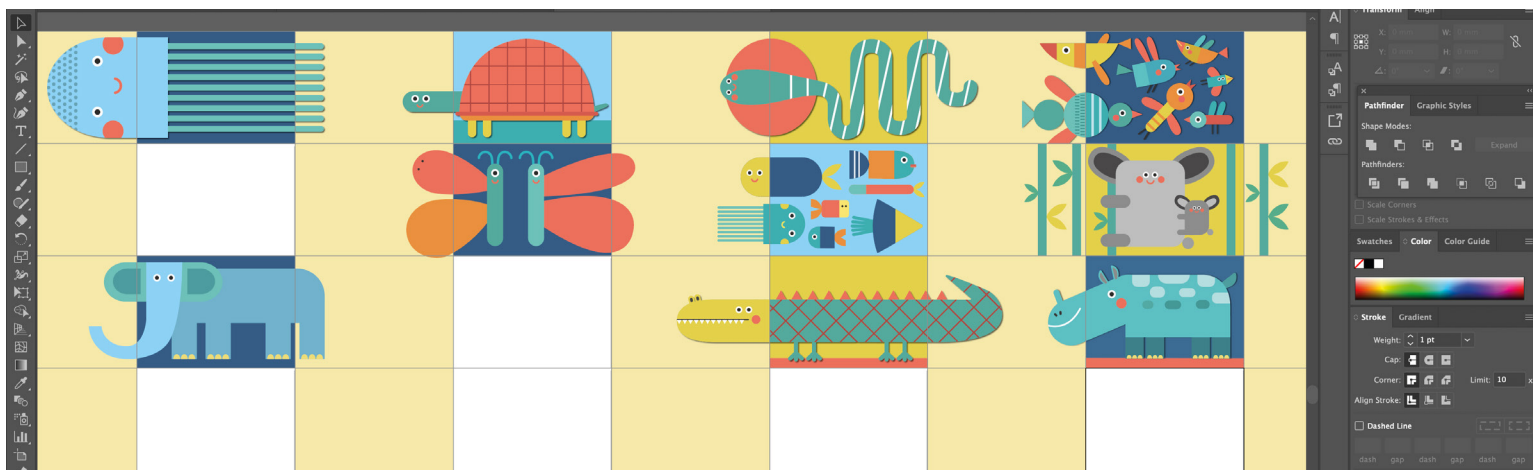

Příloha 4

Skici / První pokusy v Adobe Illustrator

Příloha 5

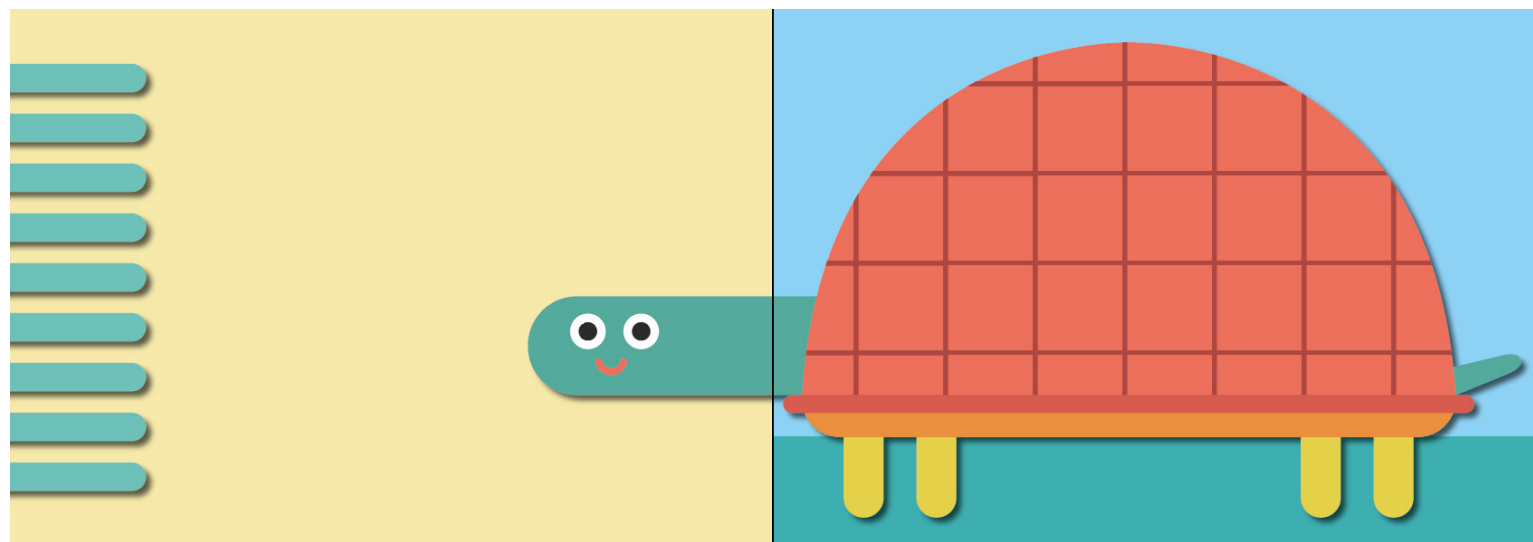
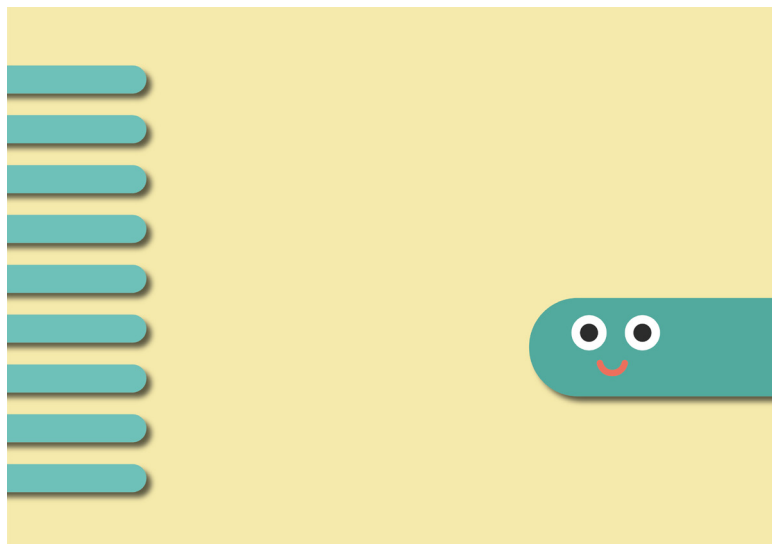
Příloha 6

Ukázky dvoustran

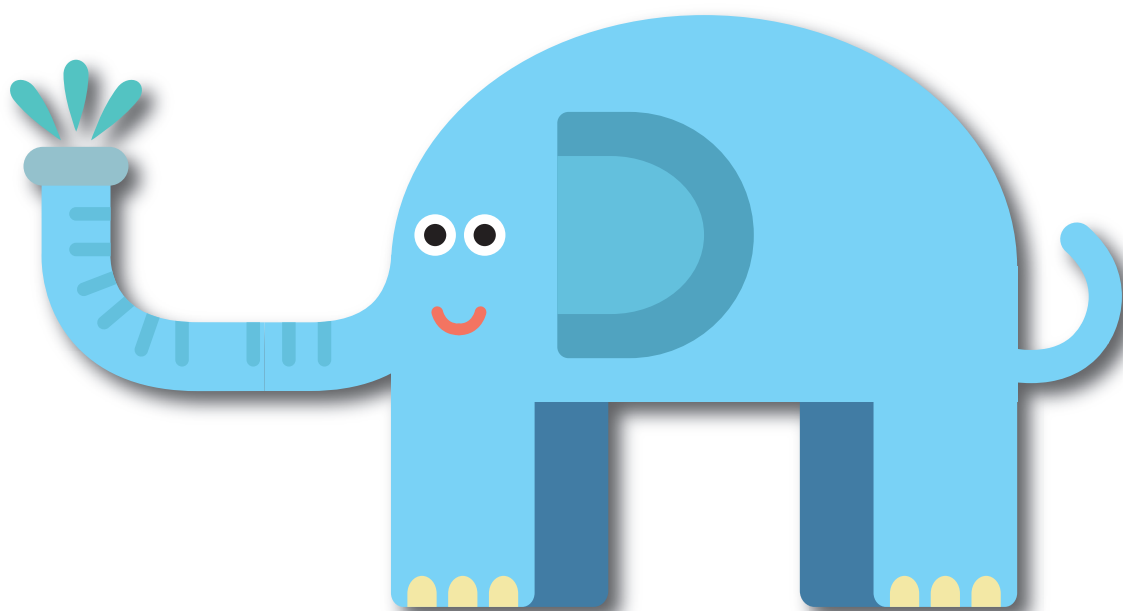
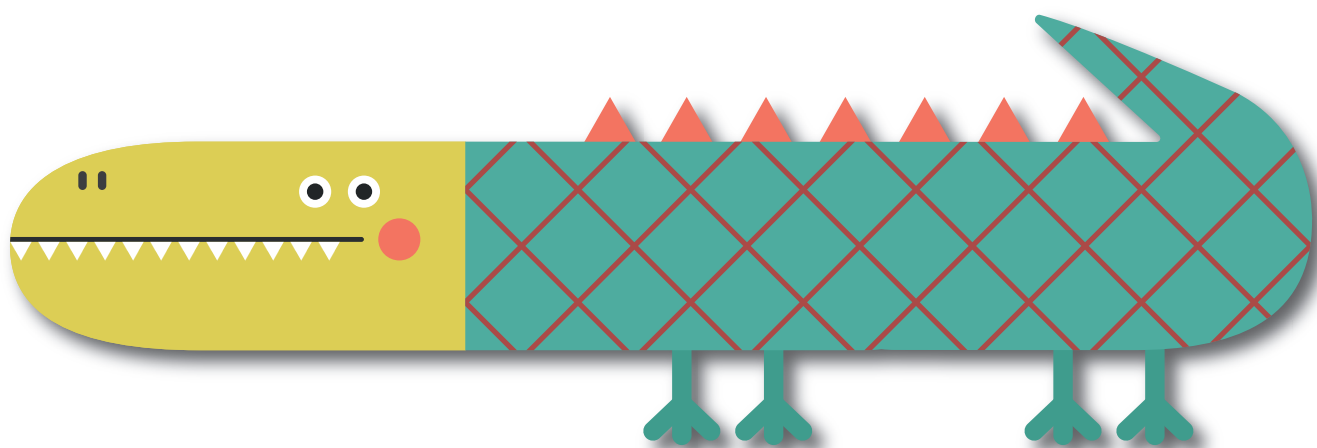
Příloha 7

Ukázky dvoustran

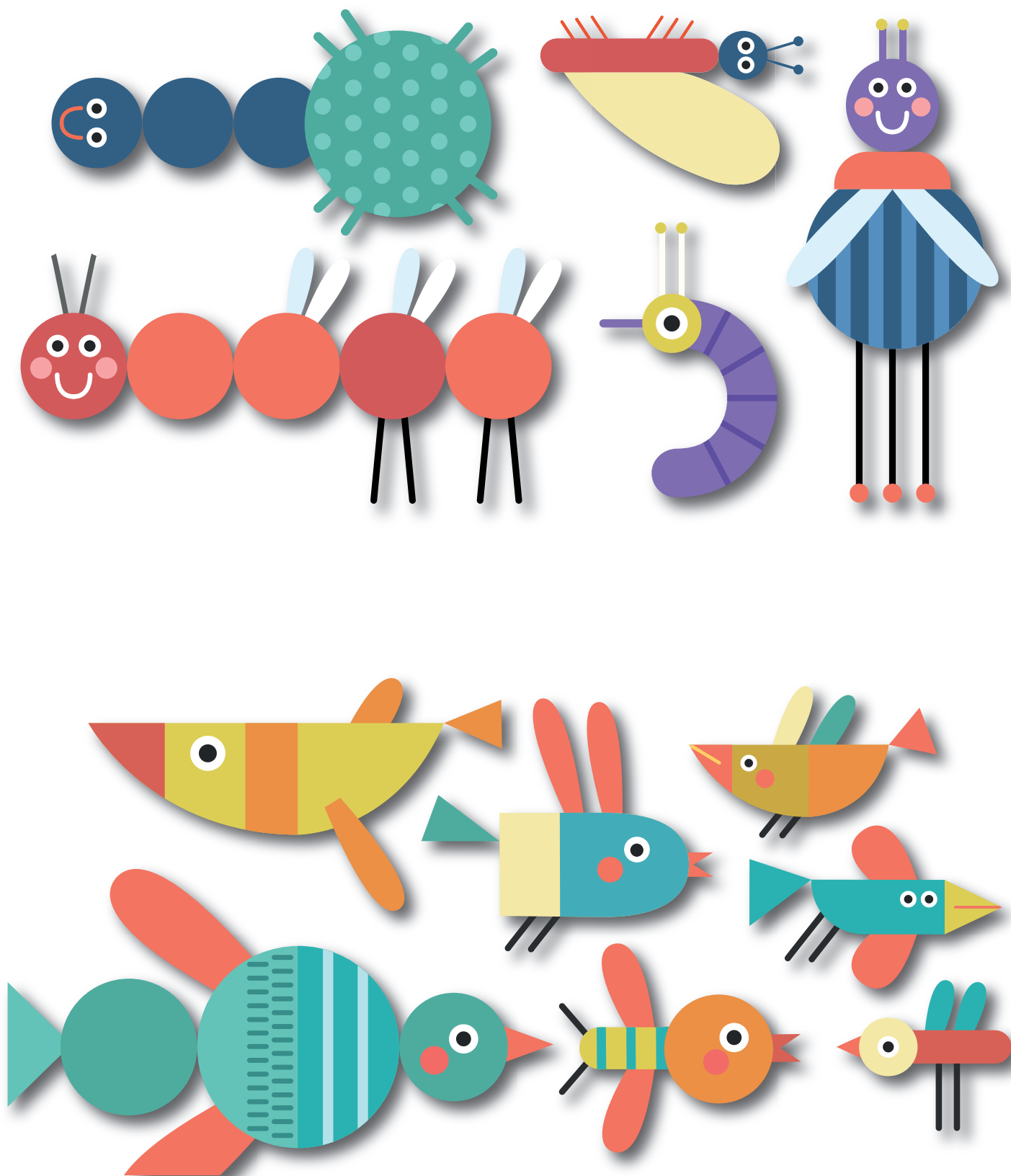
Příloha 8

Další varianty ilustrace ve vektoru / Adobe Illustrator
(proces hledání maximálně jednoduché formy)

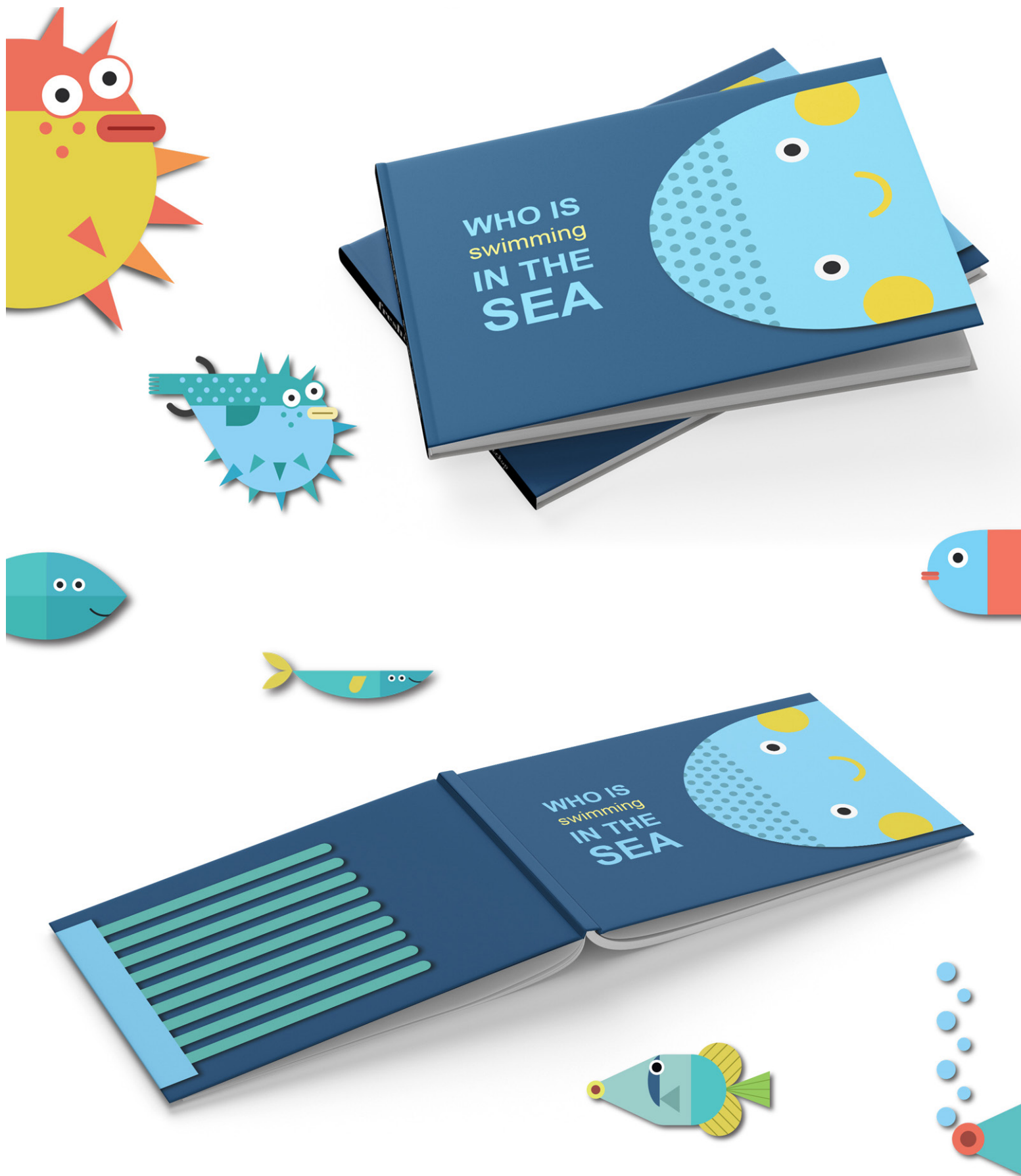
Příloha 9

Další varianty ilustrace ve vektoru / Adobe Illustrator
(proces hledání maximálně jednoduché formy)

Příloha 10

Mockup budoucí knihy / Příklad verze s obálkou v angličtině

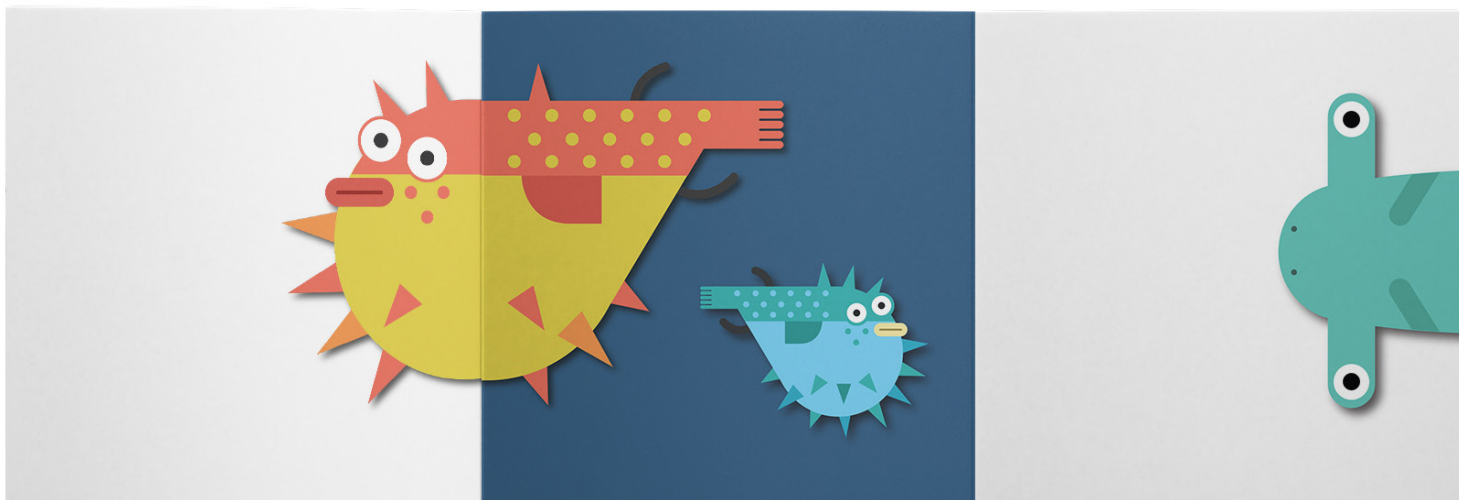
Příloha 11

Mockup budoucí knihy / Příklad verze s obálkou v angličtině

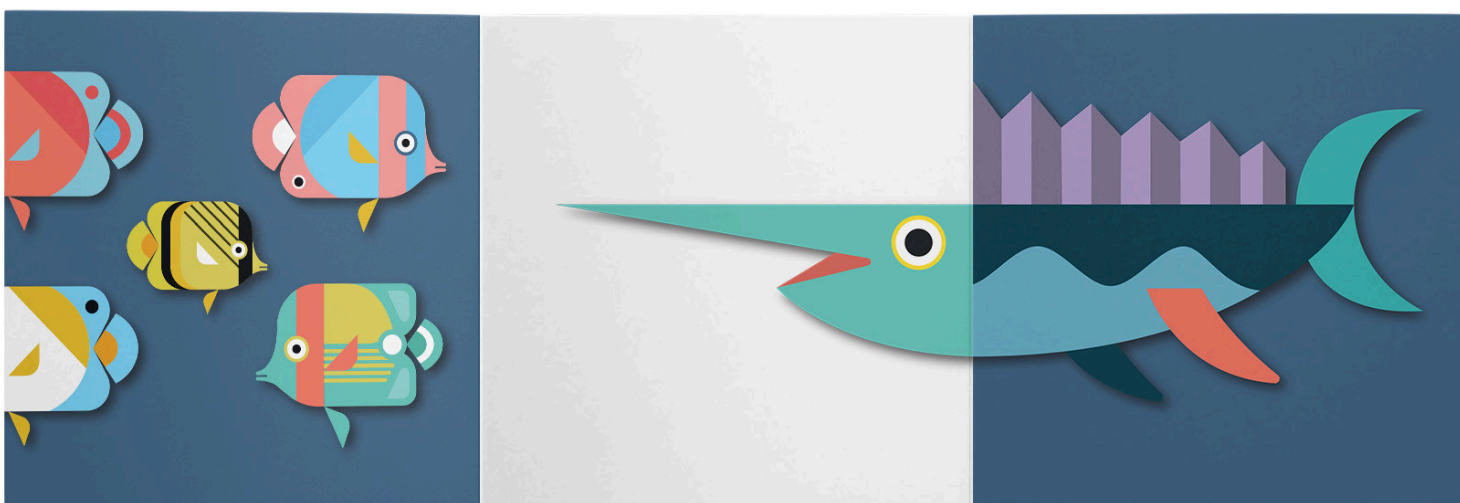
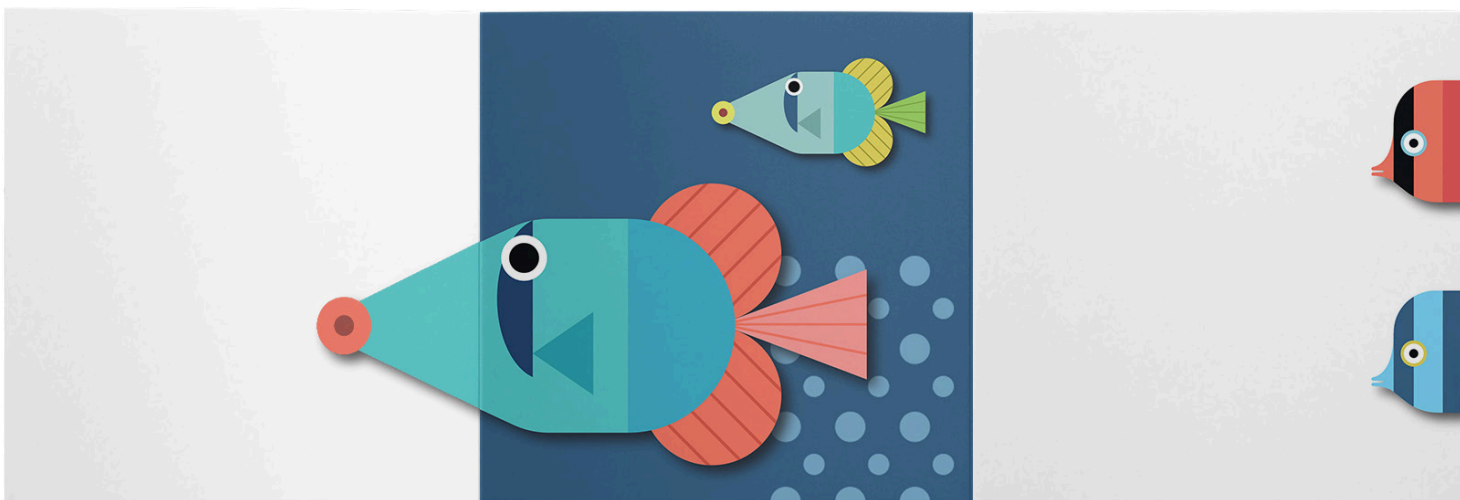
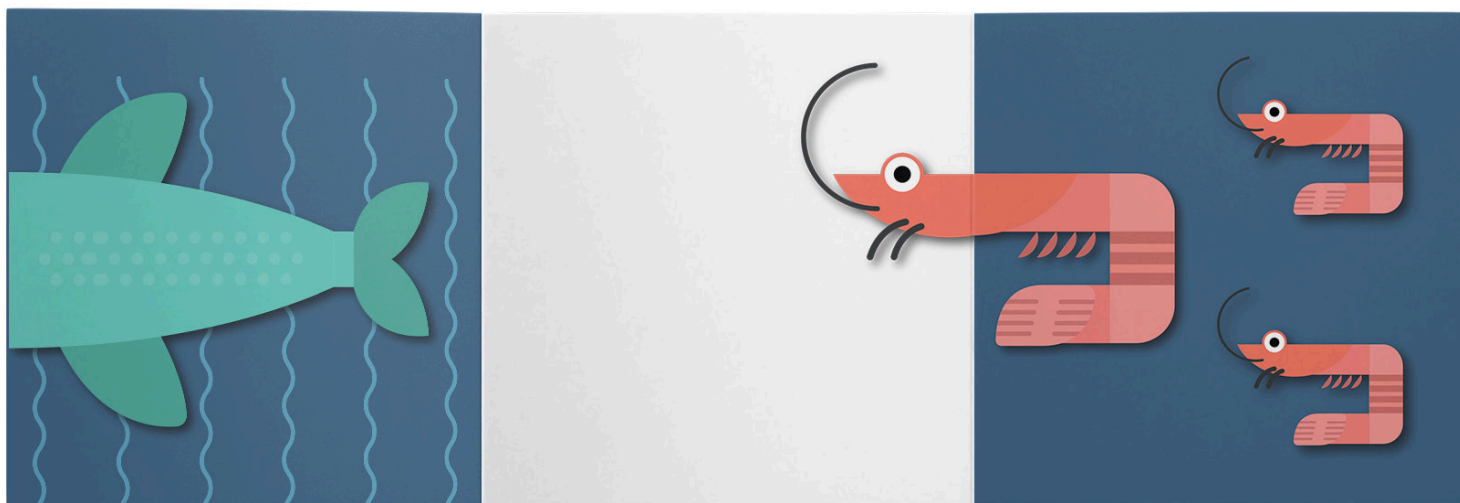
Příloha 12

Příklad verze ve formátu leporela / Ukázky knižních stran

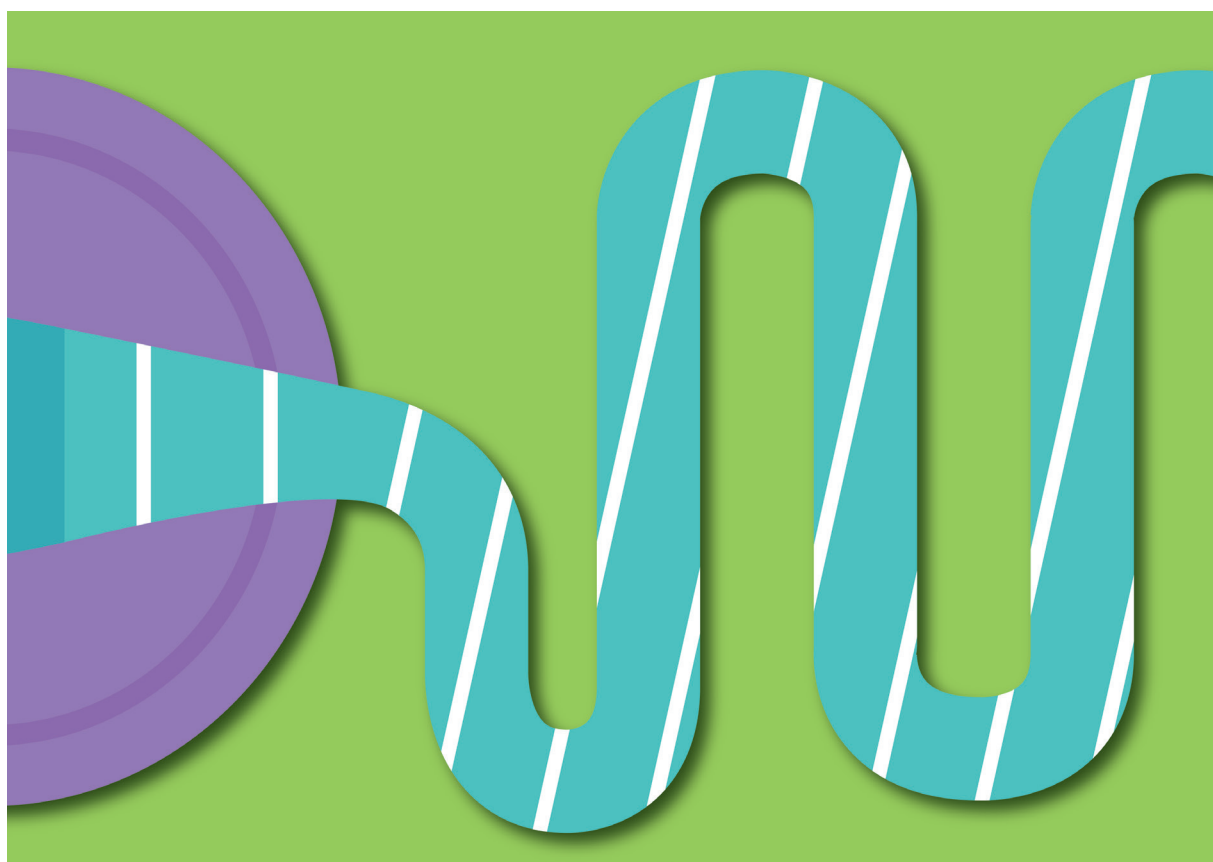
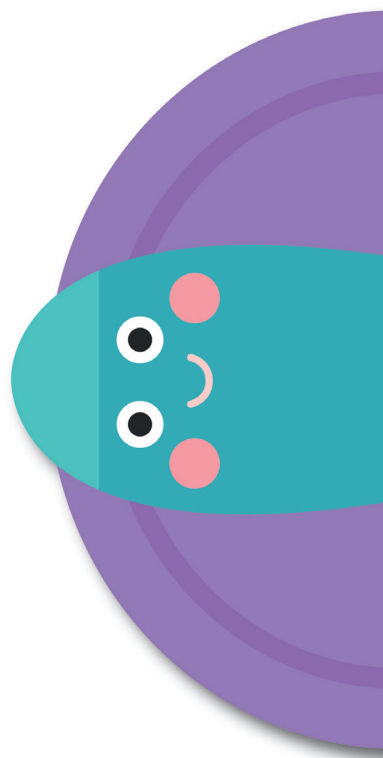
Příloha 13

Příklad verze ve formátu leporela / Ukázky knižních stran

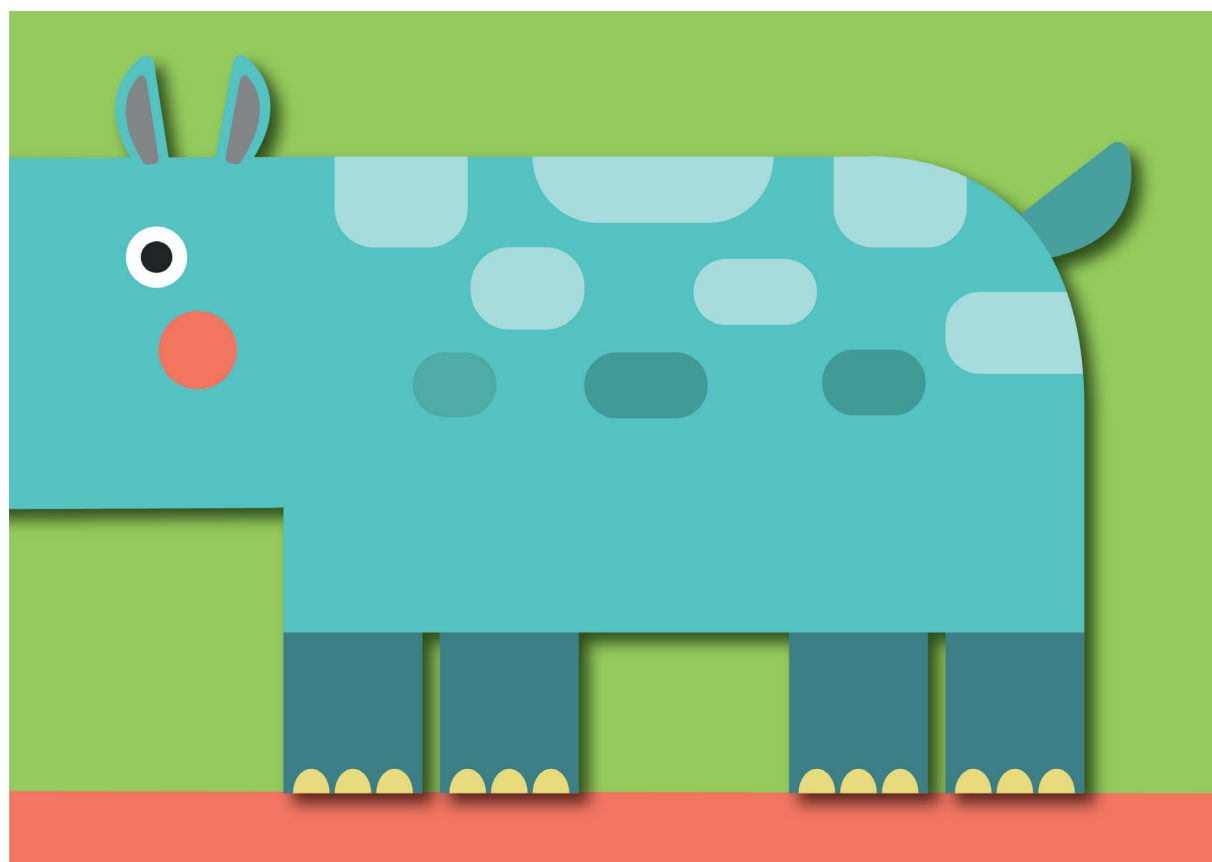
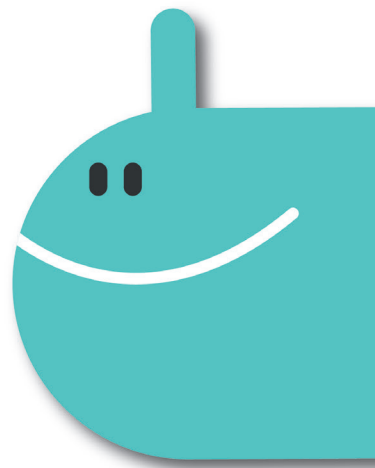

Příloha 14

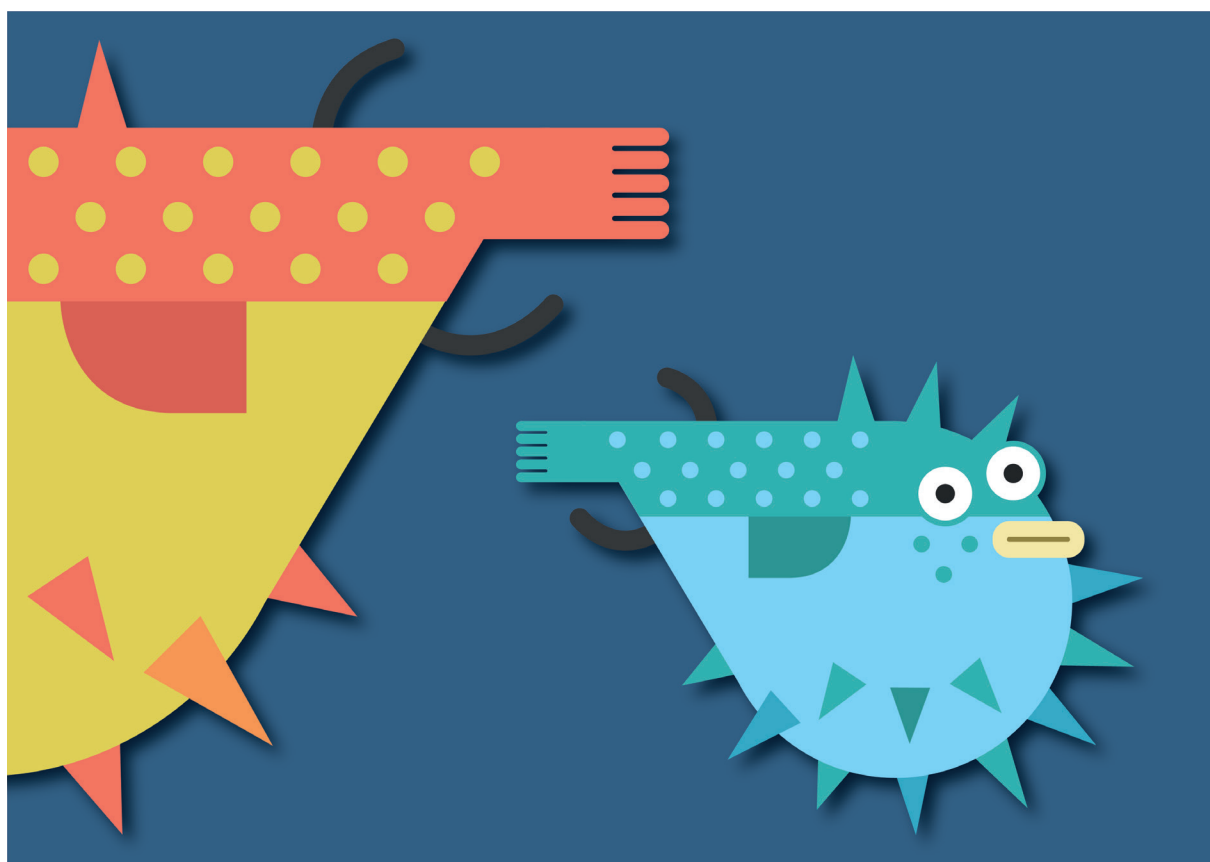
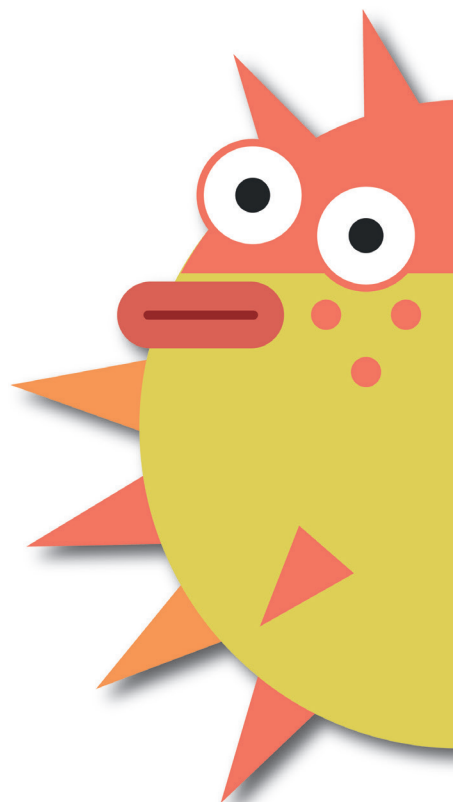
Ukázky dvoustran

Příloha 15

Příloha 16

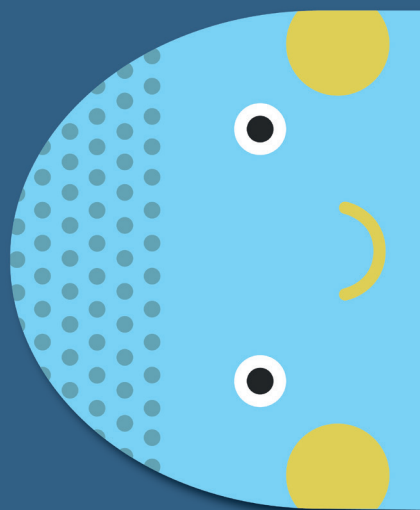

Příloha 17

Příloha 18

Kdo plave
VE VODĚ

Obálka 1

Kdo létá
V NEBI

Obálka 2

Kdo běhá
PO ZEMI

Obálka 3